

VALORIFICAREA OPORTUNITĂȚILOR PROGRAMULUI PARTENERIATUL PENTRU PACE – FACTOR DE CONSOLIDARE A RELAȚIILOR DE COOPERARE CU ORGANIZAȚIA TRATATULUI ATLANTICULUI DE NORD

EXPLOITING THE PARTNERSHIP FOR PEACE PROGRAM OPPORTUNITIES - A FACTOR FOR STRENGTHENING COOPERATIVE RELATIONS WITH THE NORTH ATLANTIC TREATY ORGANIZATION

CZU: 355.357(1-622NATO+478)

Dumitru POPILEVSCHI,
doctorand, Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice

SUMMARY

The participation in the Partnership for Peace (PfP) offers to Moldova a real opportunity to strengthen its national security and defense capabilities. Thus, the PfP framework allows us to use the experience of military construction of NATO and partner countries in order to continuously improve our armed forces, staff training, language instruction for the officers of the National Army, provide access to information, statistics, sources of political, technical and financial support. A and to special aspect is the acquaintance of Moldovan soldiers with peacekeeping operations.

Keywords: *partnership, operations, consolidation, cooperation, concept, security, system.*

REZUMAT

Participarea la Parteneriatul pentru Pace (PpP) îi oferă Republicii Moldova o reală posibilitate de a-și consolida securitatea națională și capacitățile de apărare. Astfel, cadrul PpP ne permite să utilizăm experiența construcției militare a țărilor NATO și parteneri în scopul perfecționării permanente a propriilor Forțe Armate, pregătirii cadrelor, instruirii lingvistice a ofițerilor Armatei Naționale, asigură accesul la informații, statistică, surse de ajutor politic, tehnic și financiar. Un aspect aparte îl constituie familiarizarea militarilor moldoveni cu modalitatea organizării operațiunilor de menținere a păcii.

Cuvinte-cheie: *parteneriat, operațiuni, consolidare, cooperare, concept, securitate, sistem.*

Promovarea securității cere întotdeauna sacrificarea libertății, iar libertatea nu poate fi mărită decât cu costul securității. Dar securitatea fără libertate înseamnă sclavie, iar libertatea fără securitate înseamnă să fii pierdut și abandonat. Aceste circumstanțe dau filosofilor dureri de cap fără tratament cunoscut. În plus, fac din traiul împreună un generator de conflicte, pentru că securitatea sacrificată în numele libertății tinde să fie securitatea altora, iar libertatea sacrificată în numele securității tinde să fie libertatea altora.

Zygmunt Bauman. *Comunitatea, Agonia lui Tantal*

Parteneriatul pentru Pace – factor de consolidare a relațiilor de cooperare.

Procesele de cooperare internațională în vederea promovării reformelor în domeniul apărării naționale la etapa contemporană sunt unele consistente cu o tendință în ascensiune și rămân a fi o prioritate pentru statele-partenere ale Organizației Nord-Atlantice în condițiile fenomenului globalizării ce determină extinderea riscurilor și amenințărilor atât asimetrice cât și hibride. Evoluțiile dezvoltării globalizării și interdependenței statelor lumii au contribuit la realizarea profundelor transformări structurale ale sistemului de securitate internațională, promovând conceptul de securitate cooperativă și apărare colectivă în cadrul căruia dimensiunile, parametrii și factorii determinanți ai apărării naționale au necesitat o reevaluare bazată pe rolul factorului extern. Influența factorului extern manifestându-se ca o formă de cooperare internațională în domeniul securității a imprimat o nouă abordare în strategia apărării naționale a statelor din lagărul socialist interpretând procesele de reconfigurare geopolitică regională și apariția noilor provocări, totodată, acest tip de factori a influențat și edificarea sistemului de securitate internațională postrăzboi rece.

Demararea cooperării dintre Republica Moldova și NATO a avut loc în anul 1991, odată cu inițierea procesului internațional de recunoaștere a Republicii Moldova în calitate de subiect al dreptului și comunității internaționale și odată cu aderarea Republicii Moldova la Consiliul de Cooperare Nord-Atlantică (CCNA). La 20 decembrie 1991, la Bruxelles, a avut loc reuniunea Consiliului de Cooperare Nord-Atlantică, constituit ca urmare a deciziilor adoptate în cadrul Summitului țărilor-membre ale NATO de la Roma din 7-8 noiembrie 1991. Scopul creării CCNA a fost de a institui un organism permanent de consultări între adversarii de altă dată în problemele primordiale de

securitate europeană. Astfel, Declarația de la Roma asupra Păcii și Cooperării prevede că „aliații au intenția de a descoperi o nouă etapă și a stabili relații instituționale de consultație și cooperare asupra chestiunilor politice și de securitate”, [1] invitând, astfel, statele ex-sovietice spre semnarea unei Declarații comune și propunând un șir de activități de cooperare, printre care și propunerea de a desfășura o reuniune anuală a Consiliului Nord-Atlantic la nivel ministerial, care ar putea fi denumită Consiliul de Cooperare Nord-Atlantică. Conform Declarației din 20 decembrie 1991 privind Consiliul de Cooperare Nord-Atlantică, statele-membre ale NATO și statele-partenere vor interacționa în cadrul acestuia în vederea „salvgărdării societăților democratice libere de orice formă de coerciție”. [2] În acest sens, Alianții și Partenerii se angajează să încurajeze progresul în întreaga Europă pentru a stabili instituții democratice solide, respectarea drepturilor omului și libertății economice. CCNA constituia un forum al discuțiilor și consultărilor în cadrul căruia membrii săi să fie capabili de a identifica soluții pentru vasta gamă a problemelor ce afectează securitatea națională a tuturor statelor-membre. La 6 ianuarie 1994, cu ocazia reuniunii la nivel înalt a Alianței Nord-Atlantice, la care a fost examinată inițiativa Statelor Unite ale Americii privind instituirea programului Parteneriatul pentru Pace (PpP), Republica Moldova și-a exprimat interesul de a adera la acest program, iar la 16 martie 1994, la Bruxelles, la Cartierul General NATO, a fost semnat de către Republica Moldova și Organizația Tratatului Atlanticului de Nord Documentul-cadru al Programului Parteneriatul pentru Pace, astfel Republica Moldova devenit al doisprezecelea stat-membru al acestui program și al cincilea stat din spațiul postsovietic, imediat după Statele Baltice și Ucraina, membru cu drepturi depline la Programul Parteneriatul pentru Pace.

Ca urmare a deciziilor adoptate în cadrul Summitului de la Sintra (Portugalia) din 29 mai 1997, statele-membre ale Consiliului Cooperării Nord-Atlantice  i   rile participante la programul Parteneriatului pentru Pace (PpP), determinate de necesitatea stabilirii unor rela ii noi de cooperare, au decis de a transforma CCNA într-o structură mai adecvată – *Consiliul Parteneriatului Euroatlantic (CPEA)*.  n acest sens, CPEA a preluat domeniile de cooperare din cadrul CCNA  i a extins, totodată, domeniile de cooperare la noi dimensiuni, trec ndu-se la o formă mai avansată  i aprofundată a acesteia. Republica Moldova ca membru al CCNA  i participant al cooperării în cadrul Parteneriatului pentru Pace a acceptat din start invita ia de a dezvolta cooperarea cu NATO, inclusiv în cadrul CPEA. [3] în documentul de bază de constituire a Consiliului Parteneriatului Euroatlantic este stipulat că   rile-membre ale Consiliului de Cooperare Nord-Atlantic  i   rile participante la Parteneriatul pentru Pace doresc să ridice la un nivel calitativ nou cooperarea lor politică  i militară, baz ndu-se pe succesul *Consiliului Parteneriatului Euroatlantic*  i PpP. Consiliul a stabilit un mecanism nou, axat pe o cooperare intensă, politică  i practică, sub egida PpP. Consiliul completează activit  ile unor instituții precum OSCE, Uniunea Europeană  i Consiliul Europei. Ca succesor al CCNA, CPEA oferă cadrul general pentru consultări între membrii săi într-un spectru larg de probleme politice  i de securitate. PpP, în forma sa consolidată, reprezintă în continuare un element clar identificabil în acest cadru flexibil. CPEA se bazează pe cadrul existent al activit  ilor de asisten   NATO, p str ndu- i atribu iile de promovare a cooperării într-un mod transparent. Noua structură  i-a păstrat cele două principii care, p n  atunci, se dovediseră a fi fundamentale pentru cooperarea dintre statele NATO  i parteneri săi, acestea fiind: primul, cel al incluziunii,

care oferă posibilit  i de consultare politică  i cooperare practică; al doilea, al autodiferen ierii, care permite partenerilor să decidă ei  n i i c t de aprofundată trebuie să fie cooperarea cu NATO  i domeniile concrete ale acestei cooperări. Deciziile luate în cadrul CPEA nu afectează angajamentele bilaterale deja stabilite între parteneri  i NATO sau cele prevăzute în Documentul-cadru al PpP. [4]

Drept urmare a schimbării contextului geopolitic regional  i a vectorului geostrategic de dezvoltare al Republicii Moldova, la 19 mai 2006 Consiliul Nord-Atlantic al Alian ei  i, respectiv, la 24 mai 2006 Republica Moldova a fost adoptat Planul Individual de Ac iuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO (IPAP) care a urmărit aprofundarea cooperării cu structurile  i instituțiile europene  i euroatlantice, promovarea reformelor democratice în diverse domenii, reformarea  i modernizarea sectorului de securitate  i apărare, consolidarea controlului democratic asupra For elor Armate. Documentul con ine mai multe linii magistrale de dezvoltare a Republicii Moldova, însă primordialitatea revine reformării prin modernizare a sectorului de securitate  i apărare, prin realizarea unui pachet de acțiuni  i racordării reformelor democratice la standardele europene, în ambele cazuri rolul determinant fiind rezervat promovării dialogului politic dintre p r i  i cooperării cu instituțiile europene  i euroatlantice. Principalele obiective strategice asumate de Republica Moldova, potrivit IPAP constau în realizarea integrării europene, intensificarea dialogului  i aprofundarea relațiilor de cooperare cu structurile euroatlantice, una dintre ac iunile importante fiind ca for ele sale armate să servească  i să protejeze dezvoltarea democratică a statului, inclusiv prin exercitarea controlului democratic comprehensiv asupra acestui element de bază al securității naționale.  n acest sens, politicile sectoriale care urmau să fie întreprinse au presupus angajarea persoanelor civile

în instituțiile militare și consolidarea prezenței lor în sistemul securității naționale, implementarea standardelor euroatlantice în procesul de reformare a Forțelor Armate, perfecționarea legislației în domeniul reglementării repartizării responsabilităților între structurile supreme din stat și încurajarea participării societății civile la examinarea problemelor ce se referă la securitate și apărare, inclusiv prin asigurarea accesului la informație. [14, p. 252-253]

În accepția noastră, IPAP-ul este un element destinat individualizării, sistematizării și concretizării relațiilor, intensificării dialogului și consultărilor între parteneri și NATO la nivel interstatal. Prin adoptarea IPAP Republica Moldova și-a exprimat dorința de a intensifica dialogul politic și cooperarea cu NATO în domeniile militar, științific, protecția mediului, urgențe civile etc., implicând în acest proces majoritatea instituțiilor naționale. Reieșind din perspectiva conjuncturii geopolitice și a realității evoluției mediului securității regionale procesul de actualizare a IPAP este o necesitate, dat fiind faptul că documentul este axat pe optimizarea procesului de reforme în sectoarele apărării și securității naționale. Unele dintre aspectele benefice pentru Republica Moldova ca urmare a realizării mecanismului de implementare a IPAP-ului este nu doar aprofundarea relațiilor cu statele-membre NATO, dar și promovarea unei imagini favorabile a Republicii Moldova pe plan extern, în contextul edificării unui stat de drept, democratic și prosper. În această ordine de idei, Alianța Nord-Atlantică este dispusă să susțină în continuare eforturile Republicii Moldova în reformarea și modernizarea sistemului de apărare și securitate națională, pentru a face față noilor provocări ale sec. XXI. Mai mult ca atât, ea este gata să-și extindă acest sprijin asupra unor reforme mai profunde în domeniul politic și al instituțiilor de apărare. IPAP-ul rămâne a fi în continuare un document conceput în

funcție de necesitățile individuale ale fiecărui stat partener, ceea ce înseamnă că Republica Moldova este liberă să-și aleagă domeniile prioritare sau de interes, scopurile și sarcinile pe care le-a inserat în acest plan. Unul dintre obiectivele-cheie ale mecanismului IPAP, capabil să favorizeze și să mențină un mediu intern propice reformelor democratice, este consolidarea dialogului și a consultărilor politice între NATO și Republica Moldova. Astfel, Republica Moldova își poate exprima și demonstra voința și capacitatea de a avansa sub câteva aspecte primordiale: cel al politicii interne și externe sau cel al implementării principiilor fundamentale, înscrise în Documentul-cadru al PpP și în documentul de bază al CPEA.

Concluzii. Participarea activă a Republicii Moldova la Programul Parteneriatul pentru Pace reprezintă un bun prilej pentru valorificarea oportunităților de a extinde relațiile de cooperare politico-militare cu Alianța Nord-Atlantică pentru a continua procesul de modernizare a sistemului de securitate și apărare națională. Realizarea angajamentelor asumate de Republica Moldova în relațiile de cooperare cu Alianța Nord-Atlantică prin implementarea Planului individual de acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO reprezintă un deziderat în dezvoltarea capacităților de apărare națională și pilonul fundamental în desfășurarea reformei securității naționale. Totodată, grație Programului Parteneriatul pentru Pace, Republica Moldova beneficiază de posibilitatea de a pregăti contingente militare din cadrul Armatei Naționale pentru participarea la operațiuni de menținere a păcii, în contextul intensificării relațiilor de cooperare militară internațională asumându-și angajamente de reformare a sistemului de apărare prin dezvoltarea capacităților, forțelor și mijloacelor interoperabile cu țările-partenere și membre ale Alianței Nord-Atlantice.

BIBLIOGRAFIE

1. North Atlantic Council, Declaration on Peace and Cooperation, 08.11.1991. În: http://www.nato.int/cps/en/SID-ABFD20FB-E2743A/natolive/official_texts_23846.htm (vizitat la 16.02.2018).
2. North Atlantic Cooperation Council Statement on Dialogue, Partnership and Cooperation, 20.12.1991. În: http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_23841.htm (vizitat la 18.02.2018).
3. NATO, Document de base du Conseil de Partenariat Euro-Atlantique, 30.05.1997. În: <http://www.nato.int/docu/fonda/b970530a.htm> (vizitat la 19.02.2018).
4. Documentul de bază al Consiliului Parteneriatului Euroatlantic. În: http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_25471.htm?selectedLocale=en (vizitat la 21.02.2018).
5. Juc V., Cojocaru Gh. Politica externă. În: Republica Moldova pe calea modernizării: studiu enciclopedic. Chișinău: F.E.-P. Tipografia Centrală, 2015, p. 228-256.
6. North Atlantic Cooperation Council Statement on Dialogue, Partnership and Cooperation, 20.12.1991. În: http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_23841.htm (vizitat la 18.02.2018).
7. Parteneriatul pentru Pace. În: <http://www.mfa.gov.md/nato-md/parteneriatul-pentru-pace/> (vizitat la 20.05.2019).

Prezentat: 20 mai 2019.

E-mail: dumitru007@yahoo.com